

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

MARTYRIUM S. GORDIANI CLARISSIMI
VIRI, EX MS. EGREGIO CODICE DESCRIPTVM.

*Consentiunt autem antiquissima Martyrologia. Dicitio in gratiam
Lectoris passim nonnihil expolita est per F. Laurentium Surium.*

10. Maij.

Ianuarius
presbyter
comprehē-
ditur.

Propterea eius
pro Christo
patiendi vo-
luntas.

In adibus
Gordiani
habetur in
custodia.

Gordianus
cum vxore
& 53. e fami-
lia sua bap-
tizatur.

Temporibus Iuliani impijssimi Imperatoris, multorum Christianorum delata sunt nomina. Furore autem percitus Iulianus, iussit eos comprehensos in publicam custodiam abduci. Inter eos fuit etiam Ianuarius presbyter senex. Post diem tertium impijssimus Iulianus vocavit ad se Gordianum vicarium, iussitque ei, ut Ianuarium presbyterum sibi sistendum curaret. Itaque Gordianus Ianuarium presbyterum e carcere euocatum, sibi iussit presentari, aitque ad illum: Quis vocaris, aut cuias es facundissime orator? Respondit S. Ianuarius; Si quidem patriam nosse cupis, Antiochenus sum: si vero genus, ex Christianis parentibus Christianus sum. Gordianus vicarius ait: Quid nos multis verbis in fraudem impellere conaris? Audi me, & e duobus alterum elige: aut sacrificia dijs immortalibus, & esto amicus inuictissimi principis nostri Iuliani: aut excipe sententiam nefandorum criminum. Ianuarius dixit: Si mihi id praestiteris, ego quidem meipsum opto offerre Deo meo sacrificium. Alioquin quicquid propter peccata mea mihi intuleris, merito id patiar: propter peccata, inquam, mea, non propter iustitiam. Gordianus ait: Si pro maleficijs tuis, ut ipse fateris, omnibus supplicijs affici dignus es, fure dijs libamina, ut dignus fias expiatione, atque a nobis conferueris. Ianuarius presbyter dixit: Ego quidem in nomine Domini mei Iesu Christi saluus fui, semperque saluus ero: atque insuper etiam alios per baptismum saluos feci, qui salutis adipiscendae desiderio tenebantur. Tu vero si sapiens, toto corde illum expeteres, optaresque requiem inuenire animae tuae post tantas huius vitae tempestates, & ad vitam peruenire sempiternam.

Tunc Gordianus praecipit eum domi suae in custodia haberi, nocturnaque eum ad se accersens, dicebat se eius velle sermonibus oblectari. Cui dixit sanctus Ianuarius presbyter: Fili, noli perdere tempus tuum, sed potius age poenitentiam propter trucidata corpora sanctorum, quos interfecisti, & baptizare, ut possis frui requie aeterna, & immunis esse a tormentis ignis aeterni. Gordianus vicarius dixit: Itane certus ero, si dictis tuis obtemperauero, immunem me fore a supplicijs illis sempiternis? S. Ianuarius presbyter respondit: Ego tibi polliceor in nomine Domini mei Iesu Christi, si toto corde credideris, & baptizatus fueris, omnium facinorum tuorum sordes expiatum iri, adeo ut teipsum quoque Domino Iesu Christo sacrificium offeras. Gordianus vicarius dixit: Prescribe ergo mihi credendi formam quandam siue modum. Ianuarius presbyter ait: Confitearis in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti vnam diuinitatem, & agens poenitentiam, ostendas te agnoscere peccata tua. Tum Gordianus vicarius lachrymans abiit ad uxorem suam nomine Marinam, dixitque ei omnia, quae S. Ianuarius eum hortatus esset facere. Eadem itaque noctis hora vxor Gordiani, tenens manum eius, iuit cum illo ad S. Ianuarium presbyterum, pariterque se in terram abiecerunt ad pedes eius, rogantes ut ipsos baptizaret, seque peccasse clamantes, & ei dicentes: Effice, vt liberemur a peccatis nostris. S. Ianuarius presbyter respondit: Etiam atque etiam videte, num toto corde credatis, num quod tegumentum intus retineatis. Scio enim vos ab Imperatore haberi in honore. Respondit Marina: Vnam Iouis effigiem habemus reconditam, ab Imperatore nobis datam, propter quam sancti cruciabantur. De ea vero quid faciemus? Neque enim id te dominum meum celatum volui, ut mereamur adipisci coronam vitae, ubi a nobis conflata fuerit. Eadem hora adduxit Marina S. Ianuarium presbyterum in cubiculum suum, & ostendit ei Iouis simulacrum aereum, sed inauratum, & tripodem aream. Sanctus autem Ianuarius presbyter simulacrum cum ara accenso igne conflauit, proiecitque in cloacam, atque deinde cum ingenti gaudio catechizauit Gordianum & Marinam uxorem eius, atque e familia promiscui sexus quinquagintatres, quos etiam omnes baptizauit.

Eodem tempore post dies quatuordecim Iulianus impijssimus ad Gordianum vicarium

carium misit Clementianum tribunum, dicens ei; Abi visum, num tandem appulerit animum Ianuarius presbyter ad offerendum sacrificium magno deo Ioui. Quod si id facere detrectat; sub praconis voce in Traiani foro fustibus caedatur. Et ita quidem factum est, ut iussit Imperator. Dixit autem Gordianus ad Clementianum; O Clementiane, si cognoscas esse Dominum Iesum Christum, minas & terrores hominis mortalis non timebis; sed potius vitam contempleris sempiternam, quam & ego mihi paratam intueor. Porro sanctum hunc presbyterum ego non solum non afficiam iniuria, sed honore etiam prosequar. Cuius ego vitam vel pedes osculari merear, per quem me sentio salutem assecutum. His auditis, Clementianus ad palatium se conferens, vociferabatur; O magum illum omnium deterrimum, qui tuum Imperator vicarium Gordianum suis magicis artibus dementauit, illumque & uxorem eius baptizauit, deosque nostros publice constatos & in massam redactos abscondit. Tum vero Iulianus impiissimus, iracundia inflammatus, iussit in scriptis damnari S. Ianuarium presbyterum & beatum Gordianum, cui etiam successorem dedit Clementianum, ut is loco eius esset vicarius; ipsumque Gordianum in publicam tradi custodia, & uxorem eius Marinam in pago quodam, quem Aquas Syluias vocant, rusticorum seruituti addici praecipit, ut ea seruitute opprimeretur. Venique Gordianum iudici Clementiano sistendum mandauit. Iussit igitur Clementianus in tellure templi tribunal apparari; & B. Gordianum catenis vincitum sibi exhiberi, cui sic dixit; Adeone Gordiane contemnis praecipua principis nostri semper Augusti, qui te dignitatis functione cohonestauit, ut magicis artibus imbutus, contra Reipub. & inuictissimi principis nostri salutem deos confles & abscondas? B. Gordianus respondit; Immo vero pro salute Reip. potius id feci; & certe si in mea potestate haberem idola omnia; itidem ea confringerem & conflare. Et tamen dic, oro, quemnam potius adorandum tu censeres, eum ne qui fecit, an eum qui fingitur? Ego plane illum adoro, per quem facta sunt omnia. Clementianus vicarius dixit; Et quisnam ille est, per quem facta sunt omnia? B. Gordianus respondit; Christus filius Dei viui. Clementianus vicarius dixit; Si ille fecit omnia, cur a principe Reip. Iuliano semper Augusto proiectus est? B. Gordianus ait; Immo vero Iulianus potius a Deo proiectus est, qui Dei timore contempto, adorat demonum idola, cum quibus periturus est.

Clementianus dixit; Sacrificia dijs immortalibus; alioqui iubebo tibi caput amputari. B. Gordianus ait; Nunquam bene sit tibi miser, nec principi tuo Iuliano, qui ad tenebras damnatus est. Tum ira incensus Clementianus, iussit eum plumbatis caedi; cumque diu caederetur, B. Gordianus alta voce dicebat; Gratias tibi ago Domine Iesu Christe. Quod ut audiuit impiissimus Clementianus, praecipit ei caput amputari ante templum in tellure; corpusque eius projici ante Palladis aedem in locum supradictum; vetuitque illud sepeliri intra dies quinque, ut a canibus deuoraretur. Cum autem accurrissent canes, vlulatus edebant, nec ausi erant illud attingere, sed potius custodiebant. Venit itaque vnus ex familia eius notum cum alijs Christianis, corpusque venerandum sancti martyris abstulit; & non longe ab vrbe Roma, plus minus milliarium vno, via Latina id condidit in Crypta 6. Idus Maias, vbi iam pridem S. Epimachus sepultus fuerat. Quo in loco beneficia eorum ac virtutes florent vsque in hodiernum diem, ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi. Amen.

S. Gordianus
sistitur coram
Clementia-
no.

Prædicentis
voa est, non
imprecatis.

Cæditur ca-
pire S. Gor-
dianus.

MARTYRIUM SS. GLYCERIE ET LAODICIL

AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE.

ANNNO primo Imperatoris Antonini, Præsidi Græcia Sabino, multa erat consensus Christianorum, qui habitabant in vrbe Traianopoli: per singulos autem dies in vnum locum conueniebant, & multo labore ac studio à Deo pacem petebant: pauci enim erant Deum metuentes. Antoninus vero Imperator, cum Græcorum superstitionem sequeretur, omnibus idolis sacrificabat, ijs videlicet, qui falso nomine dii appellabantur: sed multo diligentius ac frequentius Ioui sacra faciebat, & in eius superstitionis errore assidue versari videbatur.

Quodam autem die in templo ipsius Iouis cum exorandis illis sacerdotibus consultauit, & in omnes vrbes, regiones ac prouincias misit, ut vniuersi homines accederent, & dijs sacrificarent, Ioui præsertim: ac quicumque

10. Maij.
Quidam 13.
Maij.

Antonini
superstitio.

Eius crude-
le edictum.

dijis ipsis sacrificia offerre nollet, is acerba morte interfici deberet. Cum edictum illud tam iniquum ubiq; divulgaretur, in Graciam quoque perlatum est. Quod cum Præses accepisset, primum sacrificium in templo apud Maxianopolim offerebat, Imperatoris legem ostendens, neminem verò adhuc cogens. Postero autem die manè Traianopolim profectus, similiter & ijs, qui illic erant, legem ostendit, & hoc edictum proposuit: Sabinus fortissimus Præses, & valdè illustris, omnibus populis & regionibus illustribus salutem. Vna mente ac sententia omnes conuenientes, intra tres dies nos ipsos purgemus, & in Iouis templum ingrediamur, atque Imperatoris natalem diem agentes, magno deo Ioui sacrificium offeramus. Qui verò non obtemperauerit, neque lampadem tenens sacrificium obtulerit, grauib; supplicijs cruciatus moriatur.

Tunc omnes in vrbe illa Christiani homines Deum precabantur, pacem petentes.

Glyceria illustri foemina.

Glyceria verò quædam Romana foemina, filia Macarij ter Consulis, cum esset in vrbe illa, & singulis diebus atq; horis in eam paruam domum ingrederetur, in quam homines Christiani congregabantur, seipsam Deo & Christo eius purgabat, omnibus ita dicens: Fratres, sorores, filij, patres, & quæcunque matris loco mihi estis, videte & vobis caute, ac diligenter animaduertite, qualis est Imperator ille, cuius characterem habemus, & quali forma in fronte signati sumus, qualis deniquè monetæ inscriptionem accepimus. Hæc igitur cum sciamus, demus operam, vt quam diligentissimè Domini nostri præcepta seruantes, apud illum ipsum æternum Regem salutè consequamur, characterem etiam, quem accepimus, ab omni labe vacuum ac purum custodientes. Id cum foemina illa dixisset: Optamus, inquiunt omnes, horum omnium, quæ dixisti, compotes fieri. Tum illa: Vestræ igitur preces Deo ipsi offerantur.

Mira eius animi fortitudo.

Postea verò, quàm tres dies præterierunt, ciues omnes cum lampadibus insanientes concurrebant. Venit autem & Glyceria, quæ Crucis Christi signū in fronte inscriptum habebat, quo animam illuminare posset. Ad Præsidem igitur cucurrit: cumque ante illum stetisset, sic est locuta: Clarissime Præses, en sacrificiorum, quæ Deo ipsi offerenda sunt, ipsa initium faciã. Prima enim sum, & eo patre nata, qui fuit tertio Romanus Consul. Et vbinam, inquit Præses, lampas tua est, qua te id facturã significes? Cui Glyceria: In fronte scriptã habeo lampadem meã, quæ cum extingui non possit, syncera nostra, quæ Deo ipsi offerimus, sacrificia illuminat, & æterno Regi offert. Tum Præses dixit: Agè, lampadè fumès Ioui sacrificia. Minimè, inquit Glyceria, æterno Regi & Deo lampadibus fumū emittentibus opus est: sed iube ipsas extingui, vt sacrificium meum non labefactetur. Iussit igitur Præses, & extinctæ sunt lâpades. Quibus extinctis, sancta illa foemina Glyceria, pectus tẽperantia & fortitudine præcinctum habens, oculos ad cælum intendit, & manu ad populum extensã, Videtis ne, inquit, illustrem hanc lampadem in fronte mea inscriptam? Cumq; hæc diceret, Crucem Christi ostendit, ac dixit: Deus omnipotens, qui per Christi tui Crucem à seruis tuis gloriosè collaudaris, qui sanctis illis tribus pueris te ostendisti, eosq; ab ignis fornace liberãsti, qui leonum ora clausisti, & seruum tuum Danielem victorem effecisti, qui Belo euerso & dracone, interfecto, dæmonum imaginem confregisti, Iesu Christe, purissimus Dei agnus, veni, quæso, & mihi humili atque abiectæ foeminæ opitulare, & dæmonem hunc, arte humana erectum, comminue, nouaque & inania istorum sacrificia disperse ac dissipare.

Dan. 3. Dan. 6. & 14.

Lapidatur, sed non tangitur.

Cum sancta illa foemina Glyceria huiusmodi preces ad Deum misisset, repente magnum quoddam tonitru auditum fuit, & Iupiter ipse corruit atq; comminutus est: erat enim lapideus. Hæc cum vidisset Præses, furore percitus vnã cum ijs sacerdotibus, qui cum illo erant, iussit Glyceriam lapidibus in eam iactis interfici. Itaque nefariorum hominum multitudo descendit, & lapides in Glyceriam coniecit. Lapidès verò ipsi, tanquam in locum quendam repositi, eam circundabant quidem, sed non rangebant. Cum verò Dei beneficium hoc esse illi non intelligerent, pharmaceutriam, hoc est, veneficam mulierem eam esse dicebant, ob idque lapidibus non percuti. Tum Glyceria: Rectè, inquit, dicitis me pharmaceutriam esse: Christi enim pharmaca, per me vim suam operantia, vestrum errorem redarguunt, eiusque auxilium iniurias vestras dispergit. His auditis, Præses dixit: Ad crastinum vsque diem in carcere custodiatur mulier ista, ne fortè veneficijs suis vtens effugiat, & à Deo suo se adiutam fuisse dicat, & ita multos decipiat. Tum Glyceria: Stulte, inquit, excæcate atque impurissime homo, non possū? Ipsius enim vinculum est indissolubile, quo superborum vincula dissoluntur, & eorum, qui Deo ipsi resistunt, consilia dissipantur.

Hæc

Hæc cum dixisset, in carcerem abiit. Ad quam Philocrates presbyter accessit. Illi autem dixit Glyceria: Signa me Christi signo, & precioso veritatis Chrismate me ipsam exorna, & Deo illi atque Imperatori, cui tu militas, & cuius arma ipse geris, me commenda, ut eo signo munita, prauissimi demonis malitiam superem. Ad hæc Philocrates presbyter: Signum, inquit, Christi vota tua expleat, & preciosum Christi unguentum faciat, ut, quod cupis, id assequaris. Hæc cum dixisset, pacem ei precatus, discessit. Eo autem die, qui consecutus est, Præses ipse manè ad domum regiam venit, ut Glyceriam sanctam illam ad se duci faceret, eamque interrogaret, an dijs sacrificare vellet. Quod si facere noluisset, pluribus tormentis afficiendam, ac morte denique condemnandam esse censuit. Ducta igitur fuit, & ante Præsidentem stetit hilari vultu. Cui Præses: Dic, inquit, Glyceria: Num adhuc persuasum non habes, ut magno deo Ioui sacrifices, cui & Imperator ipse sacrificat? Quomodo, inquit Glyceria, illi sacrificem, qui fractus est, & in multas partes comminutus? Quique sibi ipse opem ferre non potuit, huic ne me vis sacrificium offerre? Habeo notitiam illius magni Dei, qui sedet in caelis, quique mihi opem tulit, & nefariam vestram potentiam dissoluit. Illi me sacrificia offerre decet, illi me gratam esse conuenit.

Ducitur in carcerem.

Cum hæc audisset Præses: Sacrifica, inquit, antequam te cruciem. Tum Glyceria: At cruciabit me Deus meus, si te audiam. Ecquisnam, inquit Præses, te à morte liberabit? Respondit Glyceria: Ego studeo & propero corporis mei labore animam vulneribus mederi. Tunc Præses iussit Glyceriam crinibus suspensam ac dilaniatam interfici. Illa verò suspensa dicebat: Gloria tibi sit, Deus omnipotens, qui stolido huic Præsidi ostendisti, non alia illi esse tormenta, nisi crines illos à tua benignitate mihi datos, quibus caput meum circumdatur. Ijs, inquam, crinibus, per quos Præses me cruciat, ipse redarguitur. Illi enim pro corporis tegumento, & gloria tua mihi à te adiutore meo dati sunt, & illi ipsi nunc aduersus bonarum rerum inimicum Præsidentem hunc adiumento mihi sunt. Hæc cum illa dixisset, iussit Præses eam laniari. Quæ dum laniaretur: Nefarie, inquit, & omni malitia referte minister diaboli, nihili sunt ista tua tormenta, quæ ipsa non sentio. Habeo enim omnium Dominum Deum, qui per Iesum Christum me seruauit, qui & nunc mihi opitulatur. Para igitur maiora aliqua tormenta: hæc enim nulla sunt.

Egregie sem per responderet Præsidi.

Non sentit immania tormenta.

Talia dicebat Glyceria, & carnificum manus ipsam laniando defatigatæ iam erant. Præses verò cum se à foemina illa superatum videret, eam deponi iussit, & eius oculos contundi. Tum Glyceria: Lux mea, inquit, Deus, & firmamentum meum Christus est, qui sua bonitate ancillæ suæ cogitationes confirmat. Te precor, Domine, ut vultum meum illumines, & ad iniurias, quæ propter diuinitatis tuæ confessionem mihi afferuntur, excipiendas paratiorem me reddas. Tu, Domine, in patientia tua me corrobora: tu enim es Deus, qui per Dominum nostrum Iesum Christum sancti Spiritus tui thesauros ijs conferre soles, qui nominis tui confessionem oratione firma ac stabili profitentur. Qui omnibus tuis viris sanctis opem tulisti, per quos & ipsa tuæ notitiam accepi, eamque amplexa sum, exaudi nunc ancillam tuam: quoniã nominis tui causa studeo è laqueis diaboli & ab ore serpentis liberari. Hæc cum diceret, à carnificibus verberabatur. Angelus autem Domini Deirepentè illic adstitit, & carnifices illos ita prostrauit, ut mortui viderentur. Tum Præses: Dic, inquit, Glyceria: Quare Imperatori non obtemperas? At illa: Cuiam Imperatori vis me obtemperare? Dico, inquit Præses, ut illi obedias, qui rerum habet imperium, & legem hanc seruandam iussit. Respondit Glyceria: Ego omnium rerum Imperatori Deo, & eius legi obedio, eamque seruo. Tum Præses: Obtempera, inquit, & dijs sacrificia. Illi autem Glyceria: Nolo sacrificium offerre, quod iubes, cum inane illud sit: sed sacrificium offeram Deo meo, quod ipse in Spiritu sancto requirit, quodque pater Abraham sacrificauit, cum Isaac filium suum obtulit, & vero Deo gratus fuit, à quo beneficium accepit, ut esset pater multarum gentium. Fac, inquit Præses, ô mulier, quod dico, & sacrificia, ne sic decepta, graui ac turpi morte pereas. At illa dixit: Christus nostri certaminis pascuus, in spirituali stadio non solum viros certantes, sed etiam mulieres ipsas contra diabolum patrem tuum præliantes splendide coronat. Commune enim veritatis studium ijs, qui in eo currunt, propositum est. Iussit autem Præses ipsam in carcerem duci, neque cibos ab aliquo ad eam ferri.

Tunduntur oculi eius.

Liberatur diuinitus.

Gen. 22.
Gen. 17.

Abijt igitur illa valde læta, & diuinam gloriam celebrans, in carcerem ingressa est. Custos autem ipse multo timore illam in carcere custodiebat, quæ Deum ita laudabat:

Rursus ducitur in carcerem.

dabat: Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, qui cognitus es à sanctis viris præcepta tua obseruantibus: * qui sancto illi viro Petro Roma discendenti ostendisti, qui & aduersarium tuum Simonem illum magum per eundem Petrum Apostolum redarguisti, qui magno Dauid adiumento fuisti, & Goliath aduersarium ipsius sub eius pedibus conculcasti. Tu venerandus & purissimus Deus exaudi me, & esto simul cum ancilla tua, eamque eripe à prauissimo Præsede.

Cùm tres dies præterissent, dixit Præsides Prætori, vt annulum ipsius caperet, & carcerem sigillo muniret, in quo maga illa foemina seruabatur: sic enim eam vocabat. Prætor igitur abiit, & in carcerem ingressus, Glyceriam ipsam inuenit diligentem custoditam, & Deum laudantem. Sigillo igitur claustris impresso, iussit & exteriora carceris loca custodiri. Cùm autem illa intus esset, & Deum laudaret, Angeli cibum ei afferbant. Præsides verò cùm post aliquot dies in urbem Heracleam profecturus esset, carcerem visere voluit, vt si viam Glyceriam inuenisset, eam post se duci iuberet. Cùm autem ad carcerem venisset, licet ianuam sigillo munitam, vt iusserat, videret, neque ad eam quenquam ingressum fuisse certò sciret: patefactis tamè foribus, eam vinculis soluram vidit, & lancem ipsi appositam, in qua erant panis, atq; lac, & aqua in cratere. Itaque stupore affectus illam eduxit, non intelligens, Deum esse, quæ eam nutrebat. Illa verò sic Deum precabatur: Domine Deus, qui veritatis cognitionem nos doces: qui populū tuum prouidentia maxima prosequeris, qui Danieli per Angelū cibos præbuisi, & ad sanctū illum virū Eliam in fluuio Iordane prandii ac coenam misisti, qui errantes conuertis, & cæcos illuminas: tu, inquam, Deus recordatus es & meū humilis ancilla tuæ, & ex illis tuis thesauris, qui diripi non possunt, beneficentiam depromens, me humilem ancillam tuam audiuisi. Hæc cùm dixisset, abiit in urbem Heracleam, Dei gloriam laudans.

Cùm verò Præsides ipse illic esset, in templo Iouis immolabat. Christiani autem, qui erant in illa vrbe, audiuerunt de muliere, quæ propter Christi confessionem tam fortiter certauerat, omnesq; vnà cum venerando Episcopo Dometio ei obuiam venerunt tribus milliariis longè ab vrbe. Tunc Episcopus ipse orationem hanc ad Deum misit: Christe lux, quæ nunquam extingueris, sol iustitiæ, lux eorum, qui sunt in tenebris, & errantium dux, qui Moysen duxisti, & Pharaonem in mare præcipitasti, tu, quæso, esto dux & seruæ tuæ Glyceriæ in confessione nominis tui. Hæc cùm dixisset Episcopus, sancta Christi martyr Glyceria in urbem ingressa est. Postero autem die iussit Præsides sanctam mulierem ad se duci, & si dijs sacrificare noluisset, igne cõburi. Ducta igitur illa est. Cui Præsides dixit: Num, Glyceria, certum aliquid deliberasti? Tum illa: In lege scriptum est: Non tentabis Dominū Deum tuum: & Sit vester sermo, Non, Non. Dixi enim tibi, me Deo meo adiunctam esse, & diabolo, cui tu seruis, renunciaste. Quomodo igitur Christo adiuncta, possum aliquando ab eo segregari, & pro vita mortem eligere? Facigitur quicquid lubet: ego enim parata sum breuia ista & caduca despiciere, vt bona illa caelestia consequar. Tunc Præsides eam in fornacem ignis conijci iussit. Accensa igitur fornace, sancta mulier Crucis signo seipsam muniuit, ac dixit: Domine Deus omnipotens, benedico tibi, & nominis tui gloriam celebro, quoniam præsentem diem atque horam hanc mihi ancilla tuæ in exultationem æternam concessisti. Scripsi, & pronunciaui confessionem tuam coram Angelis & hominibus. Exple animæ meæ desiderium, & iniquo atque impio Præsidi ostende, quòd sis adiutor meus.

Hæc cùm dixisset, & in fornacem coniecta esset, repente ros è cælo demissus, ignis flammam extinxit, & sancta mulier in fornace ipsa, velut pura quædam agna, stetit canens verba hæc: Sanctus es Deus, qui diuinitate tua ad humilem ancillam tuam Glyceriam de cælo auxiliū misisti, vt omnia tibi & voluntati tuæ subiecta te cognoscerent. Huius flammæ radij, horribilia iussa tua non ferentes, aufugerunt, & nunc iniqui atque improbi Præsidis mentem comburunt. Hæc cùm dixisset, exiit è fornace sine læsione aliqua. Tunc Iudex: Cuiusnam, inquit, auxilio confisa, dijs non sacrificas? Respondit Glyceria: Deo meo, & Christo ipsius obediens. Tum Præsides: Ne verbis artificiosis amplius vtaris, & omnes decipias. Cui Glyceria: Non verbis, inquit, artificiosis, sed operibus bonis ac sermonibus fidem omnibus facio. Tum Præsides iussit capitis eius pellem à vertice vsque ad frontem detrahi. Itaque satellites cùm manibus ac pedibus mulierem vincula tenerent, fecerunt id, quòd à Præsede iussi fuerat. Sancta verò Glyceria, dum pellis ei secaretur, ita Deū orabat: Domine Deus, qui effulgentem lucem emittis, & iustitiam facis efflorescere, per hanc pellem meæ detractionem, scelesto Præsidi Sabino illud ostende, quòd quicumque spem suam in te collocarunt, student per maximas quasque

* qui te

1. Reg. 17.

Sigillū claustris carceris imprimitur.

Dau. 14.
3. Reg. 17.

Heraclea à Christianis honorifice excipitur.

Deut. 6.
Marth. 5.

Signo Crucis se munit

Iactatur in fornacem, eaque diuinitus extinguitur.

Detrahitur pellis capitis eius.

quasque ærumnas confessionis coronam à te percipere. Quamobrem gratias tibi ago, quòd per huius meæ carnis pellem detractam, omnia, quæ in me sunt, derexisti, vt lumine tuo illustrata, possim illud dicere: Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Psal. 118.

Cùm eius mulieris constantiam non ferret Præses, (putabat enim sibi iniuriam ab ea fieri) iussit eam in carcerem duci, vt vsque ad crastinum diem manibus & pedibus vincata seruarietur, & super acutos lapides prosterneretur, quò super illos agitata, ærumnosè ac pessimè interiret. Fecerunt ministri, quod iussi fuerant, & ita eam disposuerunt. Media verò nocte Angelus Domini venit, & à vinculis Glyceriam dissoluit, & illam faciei speciem, propter pellem detractam inhonestiorem factam, ita curauit, vt talis esset facies ipsa, qualem Deus effecerat. Postridiè verò manè Præses, cùm progressus esset, iussit ad se duci sanctam mulierem Glyceriam. Itaque custos carceris, nomine Laodicus, cùm, patefactis foribus, eam solutam vidisset, neque agnouisset, in desperationem venit, & seipsum interficere voluit. Illa verò: Caue, inquit, istud facias, sed tibi ipsi parcas: ego enim sum illa, quam tu quæris. Tum custos tremens, dixit: Miserece, quæso, me, ne moriar. Credo in Deum illum, qui tibi opem tulit. At illa: Sequere igitur Christum, qui salutem affert. Tunc Laodicus Glyceriam eduxit, & eius vinculis ipse illigatus eam sequebatur. Id cùm Præses vidisset: Quidnam, inquit, istud est, quod fecisti, Laodici? Vbi est mulier illa, quæ deuincta tibi commissâ fuit? Tum Laodicus: En tribunali assistit, quæ proxima nocte diuino lumine illustrata, insignem ac splendendam faciei speciem per manum Angeli à Deo missi recepit, & ab eodem vinculis exoluta fuit. Eius autem vincula, cùm Dei miracula perspexerim, ipse accepi. Credo igitur id, quod ipsa credit, & eiusdem mortis volo fieri particeps.

Tum Præses: Feriatur, inquit, iste, & capite priuetur. Sine, videamus, an illi Christus opem ferat. Ille verò cùm securi feriendus esset, hæc verba protulit: Tu Christianorum Deus, connumera me, quæso, cum serua tua Glyceria. Itaque illa sic Deum orauit: Pater Domini nostri Iesu Christi, qui mortis dolorem dissoluisti, & captiuos liberasti: tu, quæso, libera feruum tuum Laodicium, & da, vt in Christi tui confessione perficiatur, & illum in pace ad te collige. His auditis, Laodicus addidit, Amen. Cumque hoc dixisset, securi percussus est, & eius corpus à Christianis sublatum fuit. Tum Præses ad Glyceriam conuersus, eam ita affatus est: Scis Glyceria, te patre natam, qui Romæ ter Consulatum gessit, & matre, quæ nihilo minus, quàm pater, & ipsa nobilis est. Dic igitur: Quisnam est iste, qui tibi opem affert? Christus, inquit Glyceria, mundi saluator, & Deus totius consolationis, qui mihi prandium misit in carcerem, & à vinculis me liberauit, & faciei meæ honestam speciem restituit: is, inquam, est adiutor meus. Hæc cùm audisset Præses, iussit ipsam feris obijci, & cum eis pugnare. Illa verò ad feras, quasi ad iucundissimas aliquas epulas, accessit.

Sedente igitur Præsede, ingressa est Glyceria composito incessu, & hilari vultu, & stetit in medio stadio, Christum adiutorem suum expectans. Cumque illa sic stetit, ferarum præfectus repagula sustulit, & leana ingenti corpore fremens exijt, quæ ad Glyceriam accurrit, & ad eius pedes reuoluta est. Tunc illa cùm oculos suos ad celum erexisset: Gratias, inquit, tibi ago Deus omnipotens, Deus patrum, Deus misericordiarum, qui agrestes feras mansuetiores effecisti ad diuinitatis tuæ potentiam comprobendam: qui aspera & difficilia, mihi lenia & plana reddidisti: qui arida loca aquarum multitudine compleuisti. Exaudi me Deus, & redde maligno Præsidi consilij ipsius congruentia. Da, quæso, mihi, vt quæ tibi grata sunt, ea faciam, & mandata tua obseruem, quò venerandam coronam cum sanctis patribus assequar. Hæc cùm dixisset, vox è cælo demissa est, quæ dixit: Exaudiui orationem tuam: veni cum pace: patefactæ sunt tibi fores regni cælorum. Tunc alia quædam leana in Glyceriam immissa fuit: quæ cùm egressa esset, ipsam momordit, neque morsus vestigium aliquod reliquit. Itaque sancta illa bellatrix Glyceria, in veritatis confessione perfecta, obiit, leanae illius morsu tacta. Tunc ferarum præfectus atque educator repagulum sustulit, & feræ illæ tristes in stabulum suum redierunt. Præses verò illa ipsa hora hydropicus effectus, & in platea, omnibus rebus indigens, & alijs exemplo propositus, mortuus est.

Cùm verò beata Glyceria, beati martyrij confessione perfecta, obiisset, eius corpus Dometius episcopus accepit, & in loco quodam venerando prope urbem repositum. Cuius memoriam piè ac religiosè agimus decimo die mensis Maij, Deum precantes, vt eius socij esse cum gloria mereamur. Martyrium autem obiit S. Glyceria vna cum

In carcere durissimè habetur.

Laodicus credit in Christum.

Capite plectitur.

Leana maulscit corâ Glyceria.

Feliciter S. Glyceria exit è vita.

Præses miserè perit.

cum Laodicio, Antonino Imperatore & Sabino Præfide: in nobis autem regnante Domino nostro Iesu Christo: cui gloria vnâ cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

**HISTORIA DE OBITU VENERABILIS BEDÆ
PRESBYTERI, AB EIVS QUODAM DISCIPULO, VIRO
docto & pio, doctè & piè & fideliter conscripta. Habetur in
peruetusto MS. codice.**

Maij 10.

Missæ & ora-
tiones pro
defunctis.

Vnusculum quod misisti, multum libenter accepi, multumque gratanter literas tuas deuotæ eruditionis legi, in quibus quod maximè desiderabam, Missas videlicet & orationes sacrosanctas pro dilecto patre ac magistro Beda à vobis diligenter celebrari reperi. Vnde delectat magis pro eius charitate, quam fretus ingenio, paucis sermonibus dicere, quo ordine migrarit à seculo, cum etiam hoc te desiderasse & poposcisse intellexi.

Hinc colligi possunt etiam superioris vitæ eius exercitia.

Heb. 10.

Grauatius equidem infirmitate, & maximè creberrimi anhelitus, & tamen penè sine dolore aliquo, ante diem autem resurrectionis Dominicæ, id est, ferè duabus hebdomadibus, & sic postea lætus & gaudens, gratiasque agens omnipotenti Deo omni die & nocte, immò horis omnibus vsque ad diem ascensionis Dominicæ, id est, VII. Idus Maij vitam ducebat, & nobis suis discipulis quotidie lectiones dabat: & quicquid reliquum fuit diei, in psalmorum cantu, prout potuit, se occupabat: tota verò nocte lætus in orationibus & gratiarum actione Deo ducere studebat, nisi tantum modicus somnus impediret. Iterumque autem euigilans, statim consueta scripturarum modulamina ruminabat, extensisque manibus, Deo gratias agere non est oblitus. Verè fateor, quia neminem vnquam alium oculis meis vidi, nec auribus audiui tam diligenter gratias Deo viuo referre. O verè beatus vir. Canebat autem sententiam sancti Pauli Apostoli dicentis, Horrendum est incidere in manus Dei viuientis: & multa alia de sancta scriptura, in quibus nos à somno animæ exurgere præcogitando vltimam horam admonebat. Et in nostra quoque lingua, vt erat doctus in nostris carminibus, dicebat de terribili exitu animarum è corpore. Cantabat etiam antiphonas ob nostram consolationem & suam, quarum vna est: O rex gloriæ, Domine virtutum, qui triumphator hodiè super omnes cælos ascendisti, ne derelinquas nos orphanos, vsque, veritatis alleluia. Cum venisset autem ad illud verbum, Ne derelinquas nos orphanos, prorupit in lachrymas, & multum flebat. Et post horam coepit repetere quæ inchoauerat: & sic tota die faciebat. Et nos quidem audientes hæc, luximus cum illo & fleuimus. Altera vice legimus, altera plorauimus, immò cum fletu legimus.

Prover. 3.

Heb. 12.

Apoc. 3.

Ioan. 6.

In tali læritia Quinquagesimales dies vsque ad diem præfatum deduximus, & ille multum gauisus est, & Deo gratias referebat, qui sic meruisset infirmari: & sepe dicebat, Flagellat Deus omnem filium quem recipit: & sententiã Ambrosij: Non sic vixi inter vos, vt me pudeat viuere: sed nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus. In istis autem diebus duo opuscula memoriæ digna, exceptis lectionibus, quas quotidie accepimus ab eo, & cantum psalmorum, facere studuit: Id est, A capite Euangelij sancti Ioannis vsque ad eum locum, in quo dicitur, Sed hæc quid sunt inter tantos? in nostram linguam ad vtilitatem Ecclesiæ Dei conuertit: & de libris Isidori Episcopi exceptiones quasdam, dicens: Nolo vt pueri mei mendacium legant, & in hoc post obitum meum sine fructu laborent. Cum venisset autem tertia feria ante ascensionem Domini, coepit vehementius ægrotare in anhelitu, & modicus tumor in suis pedibus apparuit: totum tamen illum diem docebat, & hilariter dictabat, & nonnunquam inter alia dixit: Discite cum festinatione, quia nescio quandiu subsistam, & si post modicum tollat me factor meus. Nobis tamen videbatur, nè fortè exitum suum benè sciret. Et sic noctem in gratiarum actione peruigil duxit, & mane illucescente, id est, quarta

Nota antiquissimum viam circunferendi sacras reliquias.

feria præcepit diligenter scribi quæ coeperamus. Et hoc fecimus vsque ad tertiam horam. A tertia autem hora ambulauimus cum reliquijs Sanctorum, vt consuetudo illius diei posebat: & vnus erat ex nobis cum illo, qui dixit illi: Adhuc capitulum vnum de libro, quem dictasti, deest, & videtur mihi tibi difficile esse te plus interrogare. At ille

ille inquit: Facile est: accipe tuum calamum & tempera, festinanterque scribe. & ille hoc fecit.

A Nona hora dixit mihi: Quædam pretiosa in mea capsella habeo, id est, piper, oraria & incensa. Sed curre velociter, & adduc presbyteros nostri monasterij ad me, ut ego munuscula, qualia mihi Deus donauit, illis distribuam. & hoc cum tremore feci: & presentibus illis, locutus est ad eos, vnumquemque monens & obsecrans pro eo Misas & orationes diligenter facere. & illi, Libenter, responderunt. Lugebant autem & flebant omnes, maximè autem in verbo quod dixerat, quia æstimaret quòd faciẽ eius amplius non multum in hoc seculo essent visuri. Gaudebant autem de eo, quòd dixit, Tempus est, si sic factori meo videtur, ut ad eum modò absolutus ex carne veniam, qui me quando non eram ex nihilo formauit. Multum tempus vixi, beneq; mihi pius iudex vitã meã præuidit. Tempus absolutionis meã propè est: etenim anima mea desiderat regem meum Christum in decore suo videre. Sic & alia multa vtilitatis causã ad ædificationem nostram locutus, in lectica diem vltimum vsque ad vesperum duxit.

Et præfatus puer Vuilberth adhuc dixit: Magister dilecte, restat adhuc vna non descripta. At ille, Bene, inquit, consummatum est: veritatem dixisti. Accipe meum caput in manus tuas, quia multum me delectat sedere ex aduerso loco sancto meo, in quo orare solebam, ut & ego sedens patrem meum inuocare possim. Et sic in pauimento suã casula decantans, Gloria patri & filio & spiritui sancto & c. vltimũ è corpore exhalauit spiritum, atq; ut sine dubio credendum est, quòd pro eo quia hinc semper deuotissimus in Dei laudibus laborauerat, ad gaudia desideriorũ celestium anima eius ab angelis portaretur. Omnes aut, qui audire vel videre obitum Bedæ patris nostri valebant, nunquam se vidisse alium in tam magna deuotione atq; tranquillitate vitã suã finisse dicebant: quia sicut audisti, quousque anima eius in corpore fuit, Gloria patri, & alia quædam ad gloriam Dei cecinit, & expanis manibus Deo gratias agere non cessabat. Scire autem debes, quia adhuc multa narrari & scribi possunt de eo, sed nunc breuitatem sermonis ineruditio meã linguã facit. At tamen cogito, Deo adiuuante, ex tempore plenius de eo scribere, quã oculis vidi, & auribus audiui.

En petit vir sanctus pro se defuncto orari.

† Deest forte, pagina, aut aliud.

Migrat à corpore.

EIVSDEM BEATI VIRI VITA, AVTHORE IOANNE TRITTHEMIO ABBATE SPANHEMENSIS, LIB. III.

De viris illustribus Ordinis S. Benedicti, cap. 155.

BEDA monachus & presbyter in monasterio sanctorum Petri & Pauli Apostolorum in Anglia, vir doctus & sanctus, per sua studia toto notus in orbe, multa ad vtilitatem Ecclesiæ composuit volumina, de quibus in secundo libro iam fecimus mentionem. Hic in extremo natus orbis angulo, cum esset puer septem annorum, sub magisterio Benedicti Abbatis in præfato monasterio nutriendus à parentibus traditur: in quo mirabiliter proficiens, Anglorum doctor clarissimus effulsit. Anno vitæ suæ 19. diaconus factus est, 30. presbyter, ex quo tempore vsq; ad vltimum vitæ suæ docere aut scribere non destitit, & sicut ipse per se fateatur, nihil illi dulcius erat, quàm diuinas legere sedulo & exponere scripturas. Huius doctrina tanto pretio digna habita est, ut Sergius Papa ab vrbe Roma Ceolfredo Abbati eius scripserit in Angliam, petens eum & exhortans, ut sine omni contradictione famulum Dei Bedam ad limina destinaret Apostolorum, eò quòd eius presentia in arduis causis fidei, Ecclesiæ Dei valde vtilis esset & necessaria. Iam enim fama eius se longè lateq; per orbem disperferat. Ita iam celebre erat nomen eius, ut in quæstionibus enodandis indigeret eo sublimitas Romana. Et tantis planè condigna laus studijs, quippe qui ex eo tempore, quo legere poterat, à sacra lectione & studio minimè cessabat.

Semper mens deuota studijs occupabatur salutaribus, quibus legit, scripsit vel docuit. Erat ei mos ex lectione vehementer accendi & compungi, ita ut sæpè inter legendum & docendum lachrymas calidas effunderet. Vnde post lectionem vel studium ad orationes sanctas doctor deuotus se cõtulit, sciens magis Dei gratia quàm proprijs viribus ad scientiam perueniri scripturarum. O virum cunctis venerandum seculis, qui & mentis habitaculum orationibus, & Ecclesiã doctrinis illustrauit. Nullus vnq; nonnum Bedam vidit otiosum. Vehementissimè amore studij sacri æstuabat, ita ut ne ad momentum quidem potuerit esse otiosus. Cum enim ad monasterium puer intrasset, intantum studendo pro-

Beda puer septennis traditur monasterio.

Quantum ei fecerit Sergius Papa.

Optimus studendi modus.

Multos habuit insignes discipulos.

Eius humilitas & mansuetudo.

Laborat in stomacho & pectore.

Sacramentis semunit.

Abit in caelum.

fecit, ut non solum in sacris scripturis, sed etiam in secularibus literis ultra omnes Angliæ doctores peritissimus euaserit. Scripsit de omnibus artibus, quas liberales vocant, tractatus plures atque pulcherrimos. In extremo mundi, ut ita dicam, positus Græcâ linguâ magna ex parte didicit, & nec Hebraicę penitus indulsit. Habuit multos egregios discipulos, quos suo studio & exemplo ad amorē scripturarū inestimabili seruire prouocabat. Nec solum studijs, sed quod ijs amplius est, religione & sanctitate quos docuit fecit insignes. Fuit autem vir per omnia magnificus, sciētia & morū honestate venerabilis. Charitate siquidem resulsit geminata sublimis, deuotiōe precipuus, castimonia uitę gloriosus.

Erat autem decentis stature, incessu grauis, uoce sublimis, ore facundus, uultu decorus, & quædam mixta iucunditati seueritas. Unde bonis & deuotis erat affabilis, superbis autem & negligētiōibus terribilis. Se ita mansuetū & humilē cunctis exhibuit, ut in toto monasterio uix haberet equalē. Quicquid autem studendo & meditādo de scripturis potuit apprehendere, sine inuidia cōmunicabat ijs, quos idoneos uiderat, & in amore sciētia salutaris flagrantes. De tota Angliā uiri cōfluebant ad eū, cupientes sub eius magisterio & morū & sciētia scripturarū incrementa suscipere. Nā eius cōuersatio, in uētibus norma totius religiōis erat & honesti. Et quod multis nitar sermonibus: talis ac tātus erat ut iste sacratus, ut omnis laus eius uirtutibus sit prorsus inferior. O utinā tale iā studiū amarent monachi: quæ felix esset status religionis. Amator uera sciētia erat is, de quo loquimur: qui non bathologia, sed uirtutē in studio quarebat. Nā incuriosus fuit, sed dulcis eloquij.

Tandem post multos labores, quos scribendo & docendo impēderat, animo toto suspirās ad patriā, debilitatē incidit, continuisque septem hebdomadibus ante mortē, stomachi indignatione cibos nauis laborās, & angusto spiritu halitū producēs, studiū tamen literarū nequaquam obmisit, sed totis ijs diebus (præter debitū Palmodia pensum) illi intendebat, Euangeliumque, Ioannis ijs diebus Anglica lingua interpretatus est. Discipulis autem discendi amorē ingerēs, dicebat: Discite filioli, quam diū uobiscū sum. Feria autem tertia ante ascensionē Domini modicus tumor in pedibus apparuit: tunc accita congregatione, cōmunicatus & inunctus est, osculoque cunctis libato, futurā suā memoriā à singulis implorauit. Nonnullis etiam ob familiarē amicitia xeniola, quæ in secretis habebat, largitus est. Die ascensionis Domini cōtra oratoriū, quo orare cōsueuerat, subiecto cilicio decubens, illibato sensu & hilari uultu dicebat: O rex glorię Domine uirtutū, & cetera usque, in finē antiphonæ. Qua finita spiritu efflauit. Mox tã suauissimus odor subsecutus est, ut oēs qui aderant, in paradiso se esse putarent. Huius Epitaphium est tale:

Presbyter hic Beda requiescit carne sepultus.
Dona Christe animam in cælis gaudere per æuum,
Daque sophiæ illum debriari fonte, cui iam
Suspirauit ouans intento semper amore.

Fuit primò sepultus in cœnobio suo, ac postea cum sancto Cuthberto in Dunelm translatus dicitur. Obijt anno Domini 733. ætatis uero suæ 72. sub Leone Imperatore. cuius natale 7. Calendas Iunij colitur.

GESTA ANTHIMI PRESBYTERI, SISINNII DIACONI, ET ALIORVM SANCTORVM MARTYRVM, VT IN ANTIQVVS MS. CODICIBVS HABENTVR, QUIBUS ETIAM ADSTRIPVNTVR VETVSTISSIMA MARTYROLOGIA & Sermo Petri Damiani, quem huic historiæ subiunximus. Stylus hinc inde nonnihil castigatus est per F. Laurentium Surium, omnis quibusdam, quæ parum ad historiam facere uidebantur.

Maij 11.

Cheremon à diabolo arreptus, expirat.

SERGIVS Terentianus illustris vir, secundò Urbis Præfectus * Protinā neptē Galieni Augusti, natam ex Galla filia eius, accepit uxorem, quæ peperit Claudium, Pompeianum & Lucinam, quam uoluit nubere Fulconi Piniano. Is uerò Pinianus, cum Lucinam duxisset uxorem, missus est, acceptis à Diocletiano & Maximiano Augustis codicillis, ut ageret Asiæ proconsulem. Habuit uerò à consilijs Cheremonem quendam, hominem mente sacrilega & ualde peruersum: qui cum multiuarijs tormentorum generibus interimeret Christianos, à malo dæmone arreptus, de caruca publicè corruens, per multa horarum spacia vexatus est